

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/36/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8611206915
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8611206915.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Martina Barana v právnej veci žalobcov: L., obaja zastúpení: AK - TARABČÁK s.r.o., Hlavná 13, Prešov, IČO: 36 859 109, proti žalovanému: SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, š. p., Radničné námestie 8, Banská Štiavnica, IČO: 36 022 047, o náhradu škody s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Svidník zo dňa 24.11.2017, č. k. 5C/113/2011-170 jednohlasne takto

rozhodol:

M e n í rozsudok a žalobu z a m i e t a.

N e p r i z n á v a stranám náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým medzitýmnym rozsudkom súd prvej inštancie určil, že nárok žalobcov na náhradu škody je dôvodný.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že zo strany žalobcov bola podaná žaloba na tom skutkovom základe, že pri povodni v roku 2010 došlo k pretrhnutiu ochrannej hrádze a zaplaveniu priestorov žalobcov, pričom žalovaný si bol vedomý, že existujúca hrádza je nedostatočná, nevydrží nápor väčšieho prívalu vody. Už v marci 2009 bola pripravená projektová dokumentácia na úpravu ľavobrežnej hrádze, pretože eróznou činnosťou bude voda spôsobovať ďalšie šírenie erózie a navyiac v tomto priestore sú v koryte dva topole. Uviedli, že v roku 2009 bolo uznesením vlády z 26.8.2009 uložené ministromi ŽP zabezpečiť protipovodňovú ochranu a vláda na to vyčlenila aj prostriedky, z čoho vyplývalo, že žalovaný si podľa § 48 ods. 3 z. č. 364/2004 Z.z. o vodách, uložené povinnosti neplnil. V dôsledku toho vznikla žalobcom škoda, pretože došlo k pretrhnutiu hrádze a zaplaveniu areálu žalobcov. Žalobcovia predložili technické správy k projektovej dokumentácii, ako aj uznesenie vlády potvrdzujúce potrebu vykonania opravy hrádze. Tvrdený skutkový stav bol potvrdený výpoveďami žalobcov a svedka H.. U. S. na pojednávaní v septembri 2017. Z dokladov predložených k žalobe je teda nesporné, že žalovaný mal vedomosť o tom, že existujúca hrádza je nedostatočná, pretože podľa sprievodnej správy hlavným cieľom a účelom stavby je riešiť protipovodňovú ochranu územia. Projektová dokumentácia bola spracovaná už v marci 2009. Žalovaný nevenoval pozornosť údržbe toku a samotných brehov a hrádze, pretože podľa súhrnnej technickej správy B.1 je konštatované, že v určenom kilometri je konkávný ľavý svah toku I. silne erózne vymytý a sú predpoklady, že eróznou činnosťou vody bude spôsobovať ďalšie šírenie. Napriek tomu žalovaný, aj keď vedel o týchto problémoch, nerobil opatrenia spočívajúce v realizácii stavby ešte v roku 2009, resp. 2010 do povodne, ale stavbu realizoval až v roku 2011, pričom podľa uznesenia vlády SR mal na to vyčlenené prostriedky už v roku 2009.

3. Súd prvej inštancie ďalej zistil, že 3.6.2010 došlo k pretrhnutiu ochrannej hrádze a zaplaveniu areálu bývalých S. G. vo vlastníctve žalobcov v F.. Došlo k podmočeniu hrádze, jej následnému preliatiu a pretrhnutiu v mieste za futbalovým ihriskom, došlo teda k vzniku škodovej udalosti v dôsledku zaplavenia areálu bývalých S. G. vo vlastníctve žalobcov. Súd prvej inštancie poukázal ďalej na to, že v predchádzajúcom štádiu konania odvolací súd v zrušujúcom uznesení uviedol, že nebolo vykonané dokazovanie na existenciu mimoriadnych udalostí, neboli doložené žiadne záznamy o hydrologickej situácii a nebolo vykonané dokazovanie, či došlo k pretrhnutiu pôvodnej ochrannej hrádze alebo k pretrhnutiu navýšenej hrádze. Súd prvej inštancie zdôraznil, že nemá vyhľadávaciu povinnosť, ale je oprávnený vykonať iba také dôkazy, ktoré navrhnú strany sporu podľa § 150 a § 153 CSP. Zdôraznil, že podľa dovolacieho súdu je kľúčovou odpoveď na otázku, čo je skutočná príčina vzniku škody. Či išlo v tejto súvislosti o porušenie či už prevenčnej povinnosti podľa § 415 OZ alebo inej zákonnej povinnosti, vyplývajúcej zodpovednostnému subjektu z právneho predpisu, bude potrebné posudzovať zodpovednosť podľa § 420 OZ. Objektívna zodpovednosť podľa § 420a ods. 1 OZ je daná prevádzkovou činnosťou a správa toku nie je takouto činnosťou. Uviedol, že škoda môže vzniknúť ako dôsledok „vis maior“, ktorá vylučuje zodpovednosť podľa § 420 a ak táto udalosť nemala pôvod v prevádzkovej činnosti, je liberačným dôvodom. Ďalším ustanovením vylučujúcim zodpovednosť je aj § 49 ods. 5 vodného zákona ako lex specialis. Podľa dovolacieho súdu bol § 49 ods. 5 ako liberačný dôvod v predchádzajúcom štádiu konania nesprávne aplikovaný a môže prichádzať do úvahy len vtedy, ak súd dospeje k záveru, že škoda bola spôsobená prevádzkovou činnosťou. Podľa dovolacieho súdu, ak chce súd založiť svoje rozhodnutie na tom skutkovom a právnom základe, že došlo k mimoriadnej udalosti, musí takýto záver vyplývať zo skutkových zistení a korešpondovať s právnym vymedzením pojmu v zmysle § 3 ods. 2 z. č. 42/1994 Z.z.. Povinnosť preukázať vznik mimoriadnej udalosti však má povinná strana v konaní a nie súd. Podľa dovolacieho súdu je žalovaný nositeľom povinností podľa § 48 ods. 3 vodného zákona a zabezpečovať existujúcu protipovodňovú ochranu v takom režime, aby bola funkčná a spôsobilá zabrániť vzniku povodní, avšak nie akýchkoľvek, ale len takých, na ktorých rozsah bola projektovaná.

4. Kľúčovou teda podľa súdu prvej inštancie bola odpoveď na otázku, či žalovaný porušil svoje povinnosti, ktoré mu vyplývajú z § 48 ods. 3 vodného zákona, či existujú liberačné dôvody, ktoré by znamenali, že zodpovednosť žalovaného nie je daná, ktorá strana má dôkaznú povinnosť na preukázanie porušenia povinnosti, resp. ich nesplnenie a ktorá strana má dôkaznú povinnosť na existenciu liberačných dôvodov. V predmetnej veci také dôkazy, ktoré by súd mohol aj sám vykonať neexistujú. To znamená, že dôkazy preukazujúce liberáciu žalovaného alebo vylučujúce zodpovednosť, bol žalovaný povinný sám navrhnuť aj preukázať. Žalovaný neoznámil žiadne dôkazy, ani nepreukazoval existenciu liberačných dôvodov. Tvrdil, že medzi stranami neexistuje žiaden právny vzťah, že nie je vlastníkom hrádze a správa vodných tokov ako verejnoprospešná činnosť nie je povinnosťou žalovaného a že hrádza bola dimenzovaná na povodňové prietoky v čase výstavby a vzhľadom na zmenu hydrologických pomerov vyplynula potreba realizácie protipovodňových opatrení. Na svoje tvrdenia však neuviedol žiadne dôkazy. Zdôrazňoval len to, že dva topole nemohli zapríčiniť žiadne pretrhnutie hrádze. V podstate tým uznal, že topole boli v koryte rieky. Žalovaný nepredložil dôkazy vylučujúce jeho zodpovednosť a ktoré by preukazovali, že plnil svoje povinnosti tak, ako mu vyplývali z § 48 ods. 3 vodného zákona, že v koryte rieky neboli napadané stromy, že existujú liberačné dôvody, pre ktoré by nemal niesť zodpovednosť za spôsobenú škodu. Naopak, na tomto pojednávaní žalobcovia aj svedok H.. U. S. potvrdili svoje vyjadrenia o príčine pretrhnutia hrádze a vzniku škody, ktorými bolo, že žalovaný si neplnil svoje povinnosti, koryto toku neudržiaval, v koryte boli dlhodobé stromy, že bol na to upozorňovaný a napriek tomu nápravu neurobil.

5. Súd prvej inštancie teda ustálil, že žalovaný ako správca vodného toku si neplnil svoje povinnosti podľa § 48 ods. 3, 4 vodného zákona udržiavať koryto v stave, ktorý zabezpečuje ich prirodzenú a projektovanú prietoknosť a hĺbku, udržiavať alebo odstraňovať brehové porasty tak, aby sa nestali prekážkou odtoku, udržiavať a čistiť koryto, čo je nevyhnutné na zabezpečenie plynulého odtoku, zabezpečovať potrebnú úpravu vodných tokov, pretože stav aký bol v roku 2009 a zrejme aj pred spracovaním projektovej dokumentácie pretrval aj v roku 2010, keďže v koryte boli stále stromy a svah hrádze bol erodovaný. Žalovaný ani netvrdil, že urobil nejaké opatrenia od roku 2009 na jeho nápravu. Práve tento stav je hlavnou príčinou toho, že došlo k vybreženiu vody z dôvodu pretrhnutia hrádze. Príčinou pretrhnutia boli stromy v toku rieky, ktoré bránili plynulému prietoku a usmernením prietoku na hrádzu, došlo k jej pretrhnutiu. Ak by stromy neboli v koryte, prietok a odtok by bol plynulý a nedošlo by k pretrhnutiu hrádze. To, či príčinou pretrhnutia boli iné okolnosti, resp. či by k pretrhnutiu hrádze došlo

aj v prípade, že by si žalovaný plnil svoje povinnosti, mal preukázať žalovaný. Žalovaný voči príčinám, ktoré spôsobili vznik škody v podstate ani nenamietal, preto je potrebné toto v zmysle § 151 CSP považovať za nesporné. Žalovaný nepreukazoval ani liberačné dôvody, ktoré by mohli spôsobiť zánik jeho zodpovednosti. Zodpovednosť žalovaného je teda daná podľa § 420 OZ za nesplnenie povinností podľa § 48 ods. 3, 4 vodného zákona, ale aj za nesplnenie prevenčnej povinnosti podľa § 415 OZ. Súd prvej inštancie preto rozhodol o základe nároku žalobcov medzitýmym rozsudkom podľa § 212 ods. 2 CSP. O výške náhrady škody rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku.

6. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba bola zamietnutá, uplatnil si náhradu trov konania, alternatívne navrhol rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Rozsudok pokladá žalovaný v celom rozsahu za nesprávny a nespravodlivý, a to nielen vzhľadom na to, že tento súd nesprávne (až extrémne nedostatočne) zisťoval a zistil skutkový stav a ešte nesprávnejšie používal ustanovenia právnych predpisov, ale aj vzhľadom na to, že došlo k vadám podľa § 365 ods. 1 písm. b), c) CSP. Vytýkal nedôsledný procesný postup súdu prvej inštancie, keďže z rozhodnutia nie je zrejmé, či jeho výrok sa vzťahuje aj k nároku žalobcov, ktorý bol uplatnený žalobou 14.6.2012 na OS Svidník, ktorou sa začalo súdne konanie vo veci 7C/153/2012, najmä ak uznesením v spomínanom konaní bolo rozhodnuté, že konania vo veci 7C/153/2012 a 5C/113/2011 sa spájajú na spoločné konanie. Zo spisu ani nevyplýva, že by za podanie tejto žaloby boli žalobcovia vyzývaní na zaplatenie súdneho poplatku, čo svojim spôsobom s prihliadnutím na ďalšie zjavné pochybenia súdu v neprospech žalovaného sa môže javiť ako zjavne nerovnaké zaobchádzanie s účastníkmi konania. Samotný priebeh pojednávania je nesprávny aj z dôvodu jeho rozporu s § 182 CSP. Zmätočnosť v priebehu pojednávania a dokazovania samotného je zrejmá aj z odôvodnenia rozsudku ods. 4, v ktorom aj keď sa konštatuje vykonanie dokazovania listinami, takéto dokazovanie pred súdom prvej inštancie v prítomnosti strán neprebehlo. K údajnému nepopretiu skutkových tvrdení žalobcov žalovaný uvádza, že tieto ako protistrana výslovne popreli pri každom podaní i prednese, poukazovali na fakt, že údajná škoda nebola a nemohla byť spôsobená údajnou činnosťou žalovaného, či dvoma stromami, ale skutočnosťou všeobecne známou, ktorou bola mimoriadna udalosť, ktorú netreba osobitne dokazovať. Pochybením súdu pri vedení pojednávania bolo okrem iného nevykonanie takých úkonov, z ktorých by bolo zrejmé čo je sporné a čo medzi stranami sporné nie je tak, ako to určuje § 181 ods. 2 CSP. Okrem toho, ak súd vychádzal z dokladov k žalobe, resp. vykonal dokazovanie listinami o priebehu povodní, tak musel dospieť k zisteniam, že tak podľa správy Q. F., ako aj Obvodného úradu životného prostredia v W., stále pracovisko W., bola pred vznikom údajnej škody žalobcov vyhlásená na danom území mimoriadna situácia, ktorú zapríčinila žalovaným tvrdená mimoriadna udalosť a evakuácia obyvateľov. Zo správy obvodného úradu tiež vyplýva, že došlo k preliatiu predmetnej hrádze a pretrhnutiu navýšenia hrádze z 1.600 vriec, pričom pri tejto mimoriadnej udalosti mal byť zaliaty aj majetok žalobcov. Krajský úrad životného prostredia v V. vyhlásil pritom mimoriadnu situáciu počas povodňovej aktivity v územnom obvode V. kraja od 11.00 hod. dňa 4.6.2010, čo nemožno nepovažovať za skutočnosť všeobecne známu. Žalovaný zdôrazňuje, že popieral skutkové tvrdenia žalobcov a žalobcovia nenavrholi ďalšie dokazovanie formou odborného znaleckého posudku k údajne iným príčinám zaliatia ich majetku, nemožno teda skonštatovať unesenie procesných bremien žalobcami tak, ako sa to javí súdu prvej inštancie, zvlášť nie jednoduchými, neodbornými a nedôveryhodnými výpoveďami jedného svedka (brata a manžela žalobcov zároveň), či samotných žalobcov. Vytýka súdu prvej inštancie nesprávne použitie § 48 ods. 3 vodného zákona, pretože s prejednanou vecou nemal žiaden súvis. Zo strany súdu tiež dochádza k nesprávnemu stotožňovaniu, či zamieňaniu si jednotlivých čiastkových činností správy vodného toku s povinnosťami uloženými zákonmi, a to aj napriek tomu, že toto stotožňovanie bolo zo strany žalovaného aj v súdnom konaní viackrát vytknuté žalobcom ako účelové a svojvoľné s prihliadnutím na článok 13 Ústavy SR. Súd ani neuvádza, o ktorú z konkrétnych činností z § 48 ods. 4 vodného zákona by sa malo jednať pri údajnej zodpovednosti žalovaného. Medzitýmny rozsudok tak žalovaný považuje za nesprávny, súd sa nevysporiadal so žiadnym argumentom žalovaného, jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné a vychádza aj z nesprávneho právneho posúdenia veci a nedostatočného zistenia skutkového stavu. V zmysle týchto dôvodov žalovaný navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

7. Žalobcovia navrhli rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny, uplatnili si náhradu trov odvolacieho konania. Uvádzajú, že z odvolania žalovaného nie je zrejmé akým nesprávnym procesným postupom bolo žalovanému znemožnené uskutočňovať jeho procesné práva, ani to o aké jeho práva by malo ísť. Ak odvolateľ konštatuje, že konania 5C/113/2011 a 7C/153/2012 boli spojené na spoločné konanie, vedené pod sp. zn. 5C/153/2011, keď v tomto konaní po spojení vecí bol vydaný

medzitýmny rozsudok o základe nároku, jeho výrok sa nesporne vzťahuje na celé spojené konanie. To, či žalobcovia boli vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku, nemá podľa ich názoru vplyv na správnosť rozhodnutia vo veci. Uvádza ďalej, že súd prvej inštancie postupoval na pojednávaní 27.9.2017 v súlade s § 182 CSP. Uvádzajú, že vznik mimoriadnej udalosti nie je všeobecne známou skutočnosťou, ale túto musí preukázať žalovaný, pretože je liberačným dôvodom vylučujúcim jeho zodpovednosť. Súd nemôže nahrádzať svojou aktivitou nečinnosť strán a môže vykonať iba také dôkazy, ktoré strany navrhnú. Žalovaný nenavrhoval žiadne dôkazy na preukázanie vzniku mimoriadnej udalosti. Mal povinnosť dokazovať, že k vyhláseniu došlo zákonným spôsobom v súlade s príslušnými zákonnými predpismi, ktoré vyhlásenie mimoriadnej udalosti upravujú. Žalovaný však ani netvrdil, kedy a ktorý orgán akým rozhodnutím ho vyhlásil, ani nepredložil rozhodnutia či nenavrhoval dôkazy, ktorými by toto preukázal. Konštatovanie v správe nie je dôkazom o takomto rozhodnutí.

8. Ďalej poukazuje na to, že § 48 ods. 3 vodného zákona v tom čase v platnom znení ukladal žalovanému konkrétne povinnosti pri údržbe vodného toku a jeho úprave, ktoré žalovaný neplnil a ktoré boli príčinou vzniku škody. Plnenie týchto povinností žalovaný v priebehu konania ani netvrdil a žiaden dôkaz nepredložil. Netvrdí to ani v odvolaní, iba namieta, že škoda nemohla byť spôsobená dvoma stromami. Nie je tiež pravdou, že súd prvej inštancie neuvádza, o ktoré konkrétne činnosti či povinnosti žalovaného sa malo jednáť.

9. Odvolací súd v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. z. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je opodstatnené.

10. V prejednávanvej veci žalobcovia žiadajú nárok na náhradu škody v celkovej výške 1.769 479,20 Eur s prísl., keď je zrejmé, že ich nároky uplatnené v konaní vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 5C/113/2011 a sp. zn. 7C/153/2012 boli uznesením Okresného súdu Svidník zo dňa 23.7.2012 č. k. 7C/153/2012-29 spojené na spoločné konanie a ďalej prejednávané pod sp. zn. 5C/113/2011. Toto uznesenie súdu prvej inštancie nadobudlo právoplatnosť dňa 10.8.2012.

11. Žaloba žalobcov je uplatnená na tom skutkovom základe, že pri povodniach v júni 2010 došlo k pretrhnutiu ochrannej hrádze toku rieky I. a zaplaveniu ich priestorov s tým, že žalovaný si bol vedomý, že existujúca hrádza nie je dostatočná a nevydrží nápor väčšieho prívalu vody a neplnil svoje povinnosti plynúce z § 48 ods. 3 z. č. 364/2004 Z.z. o vodách. Je tiež zrejmé, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, a to pozemkov a budov, ktoré tvorili areál bývalých S. G., každý z nich v podiele 1 s tým, že ide o nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX kat. úz. F..

12. Podľa § 415 Občianskeho zákonníka, každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

13. Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

14. Podľa § 48 ods. 3 písm. b), c), d), e), f), n) z. č. 364/2004 Z.z. o vodách v znení platnom k 4.6.2010, správa vodných tokov zahŕňa tieto činnosti:

udržiavať korytá v stave, ktorý zabezpečuje ich prirodzenú alebo projektovanú prietochnosť a hĺbku vody,

udržiavať alebo odstraňovať brehové porasty vo vodných tokoch, na pobrežných pozemkoch tak, aby sa nestali prekážkou odtoku vody pri povodniach a podľa možnosti zachovali prírodné podmienky,

spevňovať brehy vodných tokov, zabezpečovať ich neupravené úseky brehovými porastmi,

udržiavať a čistiť koryto a odstraňovať naplaveniny, ľadové a iné prekážky a dočasné ostrovy z vodného toku, čo je nevyhnutné na zabezpečenie nehateného odtoku alebo prietoku,

zabezpečovať potrebnú úpravu vodných tokov,

zabezpečovať ochranu pred povodňami podľa osobitného predpisu a odvádzanie alebo prečerpávanie vnútorných vôd.

15. Podľa § 49 ods. 5 citovaného zákona, správca vodného toku nezodpovedá za škody spôsobené mimoriadnou udalosťou a škody vzniknuté užívaním vodných tokov.

16. Pri rozhodovaní o uplatnenom nároku, ako to vyplýva z obsahu odôvodnenia rozsudku sa vychádzalo predovšetkým z dôkazov, ktorými sú projektová dokumentácia pre stavebné povolenie úpravy ľavobrežnej hrádze v F. - E.X, A - sprievodná práva, B.1 - súhrnná technická správa v spojení s uznesením vlády SR č. 580 z 26.8.2009. Obsah spomínanej projektovej dokumentácie potvrdzuje, že úsek toku rieky I. v rkm 60 až rkm 61 doposiaľ nebol upravovaný, v minulom storočí bola pre ochranu intravilánu vybudovaná ľavobrežná zemná hrádza, vplyvom klimatických zmien, zmien v nedostatočnej akumulácii nad intravilánom, taktiež antropologickým príčinením sa počas privalových dažďov v súčasnosti prejavujú časté povodne, zvýšené prietoky počas privalových dažďov majú za následok vybrežovanie vôd z koryta I. a v danom území tok ohrozuje pri povodňových prietokoch jestvujúcu zástavbu a technickú infraštruktúru s príľahlými pozemkami. Vláda SR v tejto súvislosti uložila ministrom životného prostredia zabezpečiť vybudovanie protipovodňovej ochrany Q. F. na rieke I., v celkovej sume 280.000 Eur, v termíne do 31.12.2013 a zabezpečiť koordináciu prípravy na vybudovanie protipovodňovej ochrany v okresoch O., W. a W. v celkovej sume 500.000 Eur do 31.12.2010.

17. Z týchto listinných dôkazov však nemožno bez ďalšieho dospieť k záveru, že žalovaný pri správe vodného toku rieky I. porušil povinnosti plynúce z citovaného ust. § 48 ods. 3 vtedy platného zákona o vodách a že by z tohto dôvodu mal zodpovedať za vzniknutú škodu v dôsledku zaplavenia areálu bývalých S. G., teraz vo vlastníctve žalobcov pri povodniach v mesiaci jún 2010, kedy došlo k podmočeniu navýšenej hrádze, jej preliatiu a pretrhnutiu.

18. Ako už v predchádzajúcom štádiu konania konštatoval dovolací súd, ochranná hrádza je umelo vytvorená stena, násyp alebo val, zvyčajne vyplnený zeminou alebo kameňmi, vybudovaná okolo relatívne rovného, nízko ležiaceho územia, slúžiaca na ochranu pred povodňami. Účelom ochrannej hrádze je zabezpečiť ochranu pred vyliatím vody na príľahlé územia, pričom na plnenie tohto účelu nie je potrebné pôsobenie žiadnych iných technologických postupov, prírodných síl či fyzikálnych vplyvov. Sama o sebe ochranná hrádza nenesie v sebe riziko vzniku škôd, nie je nebezpečná, ale práve naopak jej podstata spočíva v ochrannej funkcii. Ochranná hrádza nemá povahu a charakter prevádzky. Údržba a starostlivosť správcu vodného toku o ochrannú hrádzu je súčasťou zákonných povinností správcu vodného toku, ktoré vykonáva vo verejnom záujme a za účelom ochrany osôb a majetku pre prípad nepriaznivého vývoja na vodnom toku. Táto činnosť správcu vodného toku nemá povahu ani vlastnosti prevádzkovej činnosti.

19. Povinnosťou žalovaného bolo zabezpečovať existujúcu protipovodňovú ochranu v takom režime, aby bola funkčná a spôsobilá zabrániť vzniku povodní, avšak nie akýchkoľvek, ale len takých, na ktorých rozsah bola projektovaná. Správca vodného toku teda zodpovedá len za existujúci „status quo“, je ale jeho povinnosťou pravidelné vyhodnocovanie stavu vodných koryt a oznamovanie závažných nedostatkov, ktoré zistí.

20. Hlavným cieľom vodnej stavby - úpravy ľavobrežnej hrádze podľa predloženej projektovej dokumentácie, bolo riešiť protipovodňovú ochranu zastavaného územia intravilánu mesta, a tým zabezpečenie ochrany a zamedzenie škôd na štátnom aj súkromnom majetku občanov Q. F. (č.l. 14). Vláda SR preto uložila ministrom životného prostredia (nie žalovanému) zabezpečiť najprv koordináciu prípravy na vybudovanie protipovodňovej ochrany v danej lokalite a následne vybudovanie protipovodňovej ochrany Q. F. v iných termínoch, než sú tie, kedy došlo k vzniku škody. Žalovaný v priebehu celého konania popieral skutkové tvrdenia žalobcov a už vôbec nemožno prisvedčiť záveru súdu prvej inštancie, zistenému z výpovede žalobcov a svedka S., že príčinou pretrhnutia hrádze boli neodstránené stromy v koryte rieky, ktoré bránili plynulému prietoku vody. O vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak je medzi preukázaným protiprávnym konaním škodu a vznikom škody vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevznikne. Táto otázka je riešená vždy v konkrétnych súvislostiach, rozhodujúca je iba vecná súvislosť príčiny a následku (do pozornosti rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/130/2010).

21. Tento názor žalobcov v konaní nebol podporený žiadnym odborným vyjadrením či posudkom potvrdzujúcim práve túto príčinu pretrhnutia hrádze (bez zohľadnenia napr. vtedajších hydrologických pomerov), ktorú si súd prvej inštancie bez ďalšieho osvojil.

22. Podstatným pre prejednávajúcu vec ďalej bolo vyporiadať sa s námietkou žalovaného poukazujúceho na nevyhnutnosť aplikácie § 49 ods. 5 zákona o vodách, ktorý ako lex specialis vylučuje zodpovednosť za škodu a zbavuje správcu vodného toku zodpovednosti za škodu, ktorá nastala ako dôsledok mimoriadnej udalosti alebo užívania vodného toku. Ako už uvádzal dovolací súd, je tomu tak najmä preto, že vodné toky sú prírodné živly, ktoré nikdy nebudú podliehať absolútnej ľudskej kontrole, nie je vždy v ľudských silách ich pôsobenie predvídať a zabrániť pôsobeniu ničivej sily prírody. Z toho dôvodu nemožno ani založiť absolútnu zodpovednosť či už štátu alebo správcu vodného toku, za škody vymykajúce sa rámcu ich objektívnych, faktických možností.

23. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie z oboznámených listinných dôkazov na pojednávaní 4.4.2012 (č. l. 57 a nasl.) a 28.5.2013 dokumentujúcich stav mimoriadnej situácie v Q. F. v mesiaci jún 2010 dospel k nesprávnemu právnomu záveru o nepreukázaní predpokladov vylučujúcich zodpovednosť žalovaného podľa spomínaného ust. § 49 ods. 5 zákona o vodách.

24. Právne vymedzenie pojmu mimoriadna udalosť plynie z § 3 ods. 2 zákona č. 42/1994 Z.z. v znení platnom k 4.6.2010, podľa ktorého na účely tohto zákona sa mimoriadnou udalosťou rozumie živelná pohroma, havária, katastrofa alebo teroristický útok, pričom,

a) živelná pohroma je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k nežiaducemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt, v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pri ktorej môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo pôsobia ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo na majetok,

b) havária je mimoriadna udalosť, ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo k pôsobeniu iných ničivých faktorov, ktoré majú vplyv na život, zdravie alebo na majetok,

c) katastrofa je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k narastaniu ničivých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živelnej pohromy a havárie.

25. Podľa § 3 ods. 1 citovaného zákona, na účely tohto zákona sa mimoriadnou situáciou rozumie obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok, ktorá je vyhlásená podľa tohto zákona; počas nej sa vykonávajú opatrenia na záchranu života, zdravia alebo majetku, na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti.

26. Kompetencia vo vzťahu k vyhláseniu a odvolaniu mimoriadnej situácie ako následku pôsobenia mimoriadnej udalosti, bola zákonom č. 42/1994 Z.z. v znení platnom k 4.6.2010 zverená Obvodnému úradu v sídle kraja (§ 13 ods. 2 citovaného zákona), Obvodnému úradu v jeho územnom obvode (§ 14 ods. 5 citovaného zákona), ako aj príslušnej obci (§ 15 ods. 1 písm. j) citovaného zákona), ktorej štatutárnym orgánom je starosta (§ 13 zákona č. 369/1990 Zb.), resp. primátor (§ 24 zákona č. 369/1990 Zb.).

27. Obsah správy Q. F. o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach za obdobie od 17.5.2010 do 23.8.2010 (č. l. 52) potvrdzuje, dňa 17.5.2010 bol primátorom mesta vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity v meste F. z dôvodu stúpania rieky I. a Y. a k jeho odvolaniu došlo 18.5.2010 o 18:00 hod.. K ďalšej povodni došlo dňa 2.6.2010, kedy bol primátorom mesta o 05:00 hod. vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity - najväčšie ohrozenie povodňou (§ 11 a nasl. zákona č. 7/2010 Zb. o ochrane pred povodňami). Dôvodom podľa správy bolo opätovné stúpanie na rieke I. a Y.. Keďže zrážky neustávali, čo viedlo k ďalšiemu zosuvu svahu v areáli základnej školy, ktorý začal ohrozovať aj rodinné domy na T. K. v F., primátorom mesta bol vydaný príkaz na vyhlásenie mimoriadnej situácie dňa 3.6.2010 o 22.00 hod.. Dňa 4.6.2010 bol primátorom mesta F. vydaný príkaz č. 2 - vyhlásenie mimoriadnej situácie a evakuácia občanov, ako aj pracovníkov vo firmách okolo rieky I. a evakuovaní boli aj obyvatelia domov z ulice V.. Okolo 18:00 hod. došlo k preliatiu a pretrhnutiu navýšenej hrádze na rieke I., dôsledkom čoho došlo k

záplave aj bývalých priestorov S. G.. Tieto závery korešpondujú aj s obsahom správy Obvodného úradu ŽP W., pracoviska W. (č.l. 54).

28. Ako bolo vyššie uvádzané, žalovaný zodpovedá za stav ochranej hrádze v dimenziách jej pôvodného projektu, úprava ktorej predovšetkým vplyvom klimatických zmien bola plánovaná a aj následne zrealizovaná v zmysle úloh uložených ministromi životného prostredia, v časovom úseku po júni 2010. Preukázané okolnosti mimoriadnej udalosti, ktorá nastala v dňoch 2. až 4.6.2010 a mala za následok vyhlásenie mimoriadnej situácie v dôsledku III. stupňa povodňovej aktivity na rieke I., zároveň vylučujú zodpovednosť žalovaného za takto spôsobené škody podľa § 49 ods. 5 zákona o vodách.

29. Keďže nesprávne právne posúdenie veci v otázke zodpovednosti žalovaného ako jedného z predpokladu dôvodnosti nároku žalobcov na náhradu škody je odvolacím dôvodom vyplývajúcim z ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP, odvolací súd postupom podľa § 388 CSP napadnutý rozsudok zmenil a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia.

30. O trovách celého konania strán sporu bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Výnimočnosť dôvodu hodného osobitného zreteľa môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach u strán sporu. Z dôvodu, že uplatnenie tohto osobitného kritéria na nepriznanie náhrady trov konania prichádza do úvahy výnimočne, má sa vykladať prísne reštriktívne. Rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 CSP sa nesmie javiť ako neprimeraná tvrdosť voči subjektom konania a nesmie odporovať dobrým mravom. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba tiež prihliadať na majetkové a iné pomery všetkých strán sporu a tiež na okolnosti, ktoré viedli strany sporu k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že dôvody hodné osobitného zreteľa v danom prípade je potrebné vidieť v charaktere prejednávanej veci, ktorej výsledok závisel na úvahe súdu, odvíjajúcej sa od posúdenia zisteného skutkového a právneho stavu. Preto bolo rozhodnuté, že stranám sporu sa náhrada trov konania nepriznáva.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 420 CSP alebo 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť byť zastúpený advokátom neplatí za podmienok ustanovených v § 429 ods. 2 CSP.